

**KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES**

UTI

Jemtlands Län

TILL

**KONGL. MAJ:TT
I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE
FEMÅRS-BERÄTTELSE,**
för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

SCHEMELM,

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
1833.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Jemtlands Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-berättelse, för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB).

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

**KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES**

UTI

Jemtlands Län

TILL

KONGL. MAJ:TT
I UNDERDÅNIGHET AFGIFNE
FEMÅRS-BERÄTTELSE,
för Åren 1827, 1828, 1829, 1830 och 1831.

SCHEMELM,

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
1833.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§ 1. Länets Allmänna beskaffenhet.....	1.
§ 2. Invånare.....	1.
§ 3. Näringar.....	3.
Jord-Bruket.....	3.
Binäringar.....	8.
§ 4. Politisk Författning.....	8.
Kammarverk.....	8.
Stats-bidrag.....	9.
§ 5. Politie.....	10.
§ 6. Städer.....	12.

Tabellbilaga

Tabell för Landet inom Jemtlands Län till Fem-Års-Berättelsen
År 1833

Summarisk uppgift öfver hvad vid Afvittringen i Jemtland ifrån
dess början år 1821 till och med 1832 års slut blifvit tillgjordt
Tabell för Staden uti Jemtlands Län

§ 1.

Länets Allmänna beskaffenhet.

Uti de underdåniga Berättelser, som af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande åren 1822 och 1828, blifvit afgifne och till trycket befordrade, är Länets vidd och indelning uppgifven, hvarföre jag, för att icke upprepa hvad i dessa oföränderliga omständigheter redan blifvit hos Eders Kongl. Maj:t anmaldt; i underdånighet åberopar, hvad samma Berättelser derom innehålla.

§ 2.

Invånare.

Vid de för år 1832 förrättade mantalsskrifningar antecknades folkmängden af mankönet till 20,654 och af qvinkönet 21,577, tillsammans 42,231 personer. Ibland dessa äro omkring hälften mantalskrifna. Folkstocken har, sedan min sista underdåniga Femårs-Berättelse, ökat sig med 2,750 personer.

Folkets bildning har på den korta tiden af fem år icke kunnat undergå någon stor förändring, dock synes bränvinsförtäringen vara i märkligt aftagande. Flere måttlighetsföreningar äro äfven i Länets ingångne.

Menigheten befinner sig för det närvarande till största delen i fattiga omständigheter, hvartill de inträffade svåra missväxterne och den öfverdrifna roteringen hufvudsakligast bidragit.

Derigenom att hela folkmassan blifvit försatt uti ett närmare samband med administrationen genom municipalstyrelser i hvarje socken, hvar grunden blifvit lagd till möjligheten för Jemtlands uppkomst och förkofran, och hvarje upplyst och välviljande mans krafter har derigenom uppkallats att medverka till allmänt väl.

På detta sätt beredes en närmare kännedom om landet. Beskrifningar äro upprättade öfver alla socknar: en communication är öppnad emellan administrationen och municipalstyrelserna, som synes böra till ömsesidig upplysning och biträde äga rum: föremålen för Länsstyrelsens verksamhet blifva tillika föremål för allmännare deltagande och fullkomnande, och under ett vänskapligt utbyte af meddelanden, upplysningar, råd och biträden, banar sig styrelsen på detta sätt väg till det förtroende för dess åsigter, hvarförutan den äsyftade nyttan af de mest ändamålsenliga förslag, sällan kan tillvägbringas.

Dessa 50 Municipalstyrelser utgöra med Kongl. Hushållnings-sällskapet ett organiskt helt, och genom hvarje dess ordförande äro de i beständig brefvexling med förvaltnings utskottet. Hvarje i ekonomiskt afseende lidande medborgare lemnas härigenom tillfälle att framställa sitt tillstånd och sina behof, och det är denna noggranna kännedom af bristerna som synes höra föregå; ty utan en sådan kunskap kunde botemedlen hafva skadligare följder, än sjelfva de svårigheter man ville afhjelpa. Nämde anstalter hafva äfven haft ett förmonligt inflytande på folkets lynne och sinnesstämning, då allmänheten derigenom småningom lärt sig inse, att stiftelser finnas, som oupphörligt arbeta för dess väl.

För min del anser jag dessa stiftelser såsom det verksamaste medel att väcka och underhålla en allmän medborgerlig anda. De bidraga både till folkets och ländets förädling, som på ett utmärkt sätt vunnits i alla de socknar i detta Län, der ordföranderne i municipalstyrelserna varit män med kraftfull vilja och ädla afsigter.

Dessa stiftelsers nytta är också temligen allmänt erkänd. I fall andra upplysta nationers exempel och längre erfarenhet icke vore tillräcklige att ådagalägga förmånerna af municipalstyrelser, synes gannligheten af dem redan under deras fjortonåriga tillvarelse härstädes vara till fullo bevisat. Ingen styrelse kan omedelbart verka på alla särskilda mindre föremål i staten. Personer måste dertill nyttjas. I sådant afseende utgöra municipalstyrelserna föreningsband emellan administrationen och hvarje medlem af folket; de äro armar,

genom hvilka Regeringen kan omfatta och uppehålla äfven de minsta mest aflägsna grenar af idogheten och näringarne i ett land, och som med det enskilda intresset sammansmälta det allmänna. De blifva tillika för en vis och välgörande Konung förnämsta organerna att undanrödja de svårigheter, som egennyttja, sjelfsväld eller otacksamhet lägga i dess väg, och lemna tillfällen att hjälpa hvarje lidande medborgare, som framställer de anspråk, hvilka kunna berättiga till understöd af allmänna medel.

Kongl. Brevet den 20 Februari 1742 förklarar nödvändigheten att i hvarje socken utse och välja ett visst antal förnuftige och bepröfvade landthushållare, som kunde råda och styrka de öfrige socknens invånare uti det som bäst och nyttigast pröfvas: och vid 1771 års Riksdag utfärdades åter ett Kongl. Cirkulär-bref af den 9 December om Landtbruks-sällskapers inrättande uti socknarne, hvilket äfven uti Kongl. Kammar-Kollegii relation af år 1776 högligen blifvit tillstyrkt.

Uti äldre författningar äro således flere föreskrifter lemnade för dessa inrättningar i hvarje socken, hvilkas förmånliga verkningar nu af erfarenheten blifvit bekräftade.

§ 3.

Näringar.

Jord-Bruket.

Den na or ts hufvudnäring idkas, utan synnerliga förändringar, på det sätt som uti de underdåniga Femårs-Berättelserna åren 1822 och 1828 finnes uppgifvet.

Elias Pehrsson i Hammerdals socken har uppfunnit ett enkelt och icke kostsamt sätt att bereda kärrjord till konstgödsel, så att 6 till 800 lass om 2 kubik alnar blott kosta 45 dagsverken, då bränsele till berökningen finnes på stället. Han har undervisat flere elever, som jemte honom varit sysselsatte att sprida nämde kunskap inom alla socknar af Länet, och många socknars invånare hafva re-

dan med beredvillighet emottagit Elias Pehrssons och hans medhjelpares undervisning. Om denna uppfinning med kraft och omtanka begagnas, bör den göra epok uti Jemtländska Landthushållningen, emedan en mängd kärr och myror här finnas, och med tillräcklig tillgång på gödningsämne, kan den driftige jordbrukaren snart upphinna stor ekonomisk förkofran.

Samma person, som gjort förenämde uppfinning, har äfven erhållit en utmärkt belöning af Kongl. Landthruks Académien för sin förtjenstfulla ängsvattningsmetod, som på flere ställen redan mycket ökat ängarnes afkastning.

Odlingar af potatis har vunnit betydlig tillväxt, och utgör nu mera en väsendtlig del af allmogens födoämnen.

Linculturen har tilltagit, men Hampa odlas mera allmänt.

Åkerbruket och ängskötseln drifvas med berömlig flit, hvartill municipalstyrelserna mycket bidragit genom uppmuntringar, och derigenom, att de mest förtjente blifvit anmälde och erhållit belöningar samt nödige lånebiträden.

Boskapsskötseln har icke uppnått den höjd, den borde hafva hunnit. Kor äga här medelmåttig godhet och storlek. Hästarne utfordras bäst, hvarföre de vanligen äro goda och starka.

Fåren äro i allmänhet mycket förbättrade genom de schäfferier, hvilka här blifvit anlagde, men som likväl började något urarta, hvarföre ett stort stamschäfferi på den så kallade Frösön nu kommer att anläggas.

Uti Länet finnas 19 Socken-Magasin med en fond af nära 2000 tunnor, och 20,000 tunnor äro af Eders Kongl. Maj:ts nådigst anslagne till Distrikts-Magasin, hvaraf 15,000 tunnor redan för flere år sedan blefvo använde till sitt ändamål, men 5,000 tunnor innestå ännu hos Kongl. Maj:ts och kronan och erhållas småningom af de tiondedels afbetalningar, som inflyta från Distrikts-Magasins intressenterna.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse af den 17 November 1832, hafva flere af municipalstyrelsernas ordförande och äfven andra kunnige och erfarne personer inom Länet, enligt kal-

lelse med mig sammanträdt, för att granska och bedömma de nädigst meddelade handlingarne, angående inrättandet af Spanmåls-Magasiner, socken- eller distrikts-vis, och förklarade deputerade enhälligt, med lifligaste underdåniga tacksamhet för Eders Kongl. Maj:ts landsfaderliga omsorger, att som Distrikts- och Socken-Magasinen redan här i Länet vore efter deras tanke, anlagde på det mest ändamålsenliga sätt, några andra tillägg än de som af mig hos Eders Kongl. Maj:it i underdånighet blifvit föreslagne, icke vore för denna ort af behöfvat påkallade.

Samma yttrande har äfven Länets Kongl. Hushållnings sällskap genom förvaltnings utskottet tillkännagifvet. Alla ansågo af högsta vigt, att en särskilt organisation, på sätt jag i underdånighet föreslagit, för 3000 tunnor af det hit hörande, men ännu hos Kongl. Maj:it och kronan innestående spanmålsbeloppet, komme i verkställighet, som har för ändamål att erhålla ett någorlunda stadgadt spanmålspris inom denna så olika med alla andra varande provins, åtminstone icke varierande öfver 50 procent, i stället för flere hundra procent, som varit den vanliga skillnaden, då missväxt inträffat.

Det är en af hvarje landtmän erkänd sanning, att den mindre bemedlade jordbrukaren försattes uti en ganska olycklig belägenhet så väl genom missväxter, och deraf hastigt uppjagade priser, som genom deras omedelbart derpå följande fall i goda år under allt skäligt värde, och då derföre emot nöd, omvexlande med vanvärde å spanmålen, begge i sina verkningar nästan lika förderfliga, fordras hjälp, så ansågo deputerade att mitt till Eders Kongl. Maj:it inlemnade underdåniga förslag, är för landtmannen och den fattigare klassen af detta lands invånare lika angeläget att få verkställt, som inrättande af Distrikts- och Socken-Magasiner varit.

Detta Läns aflägsna läge från sjökusten gör transporten af spanmål så dyr, att den, särdeles då foderbrist inträffar, motsvarar en betydlig del af varans värde, hvarföre ett lager på stället, klokt disponerad, och öfverlemnadt till den enskilda omtankans fria disposition under vissa förbehåll, lättligen kan förekomma både öfverdrifna priser och spanmålens vanvärde i denna ort, der så litet äfven i

goda är säljes, och der den ifrågavarande fonden verkar i förening med Distrikts- och Socken-Magasins spanmålén.

Denna ortens betydliga skogar och bördiga jordmån, våra jernkoppar- och blyhaltiga berg, våra många sjöar, strömmar och kärr, erbjuda lönande ämnen för flit och industri, då allmänna omtanken hinner väckas att med mera kraft, än hitintills, omfatta alla dessa, icke blott för Jemtlands Län, utan för hela fäderneslandet, viktiga föremål. Dit hör att äfven vattendragen må blifva afvägda till befordrande af många smärre sjöars sänkning, stora fruktbara trakters upptorkning och strömrrensningar, för att kuma flotta landets skogsprodukter till hafvet. En betydlig vinst skulle derigenom tillskyndas det allmänna.

Få företag torde finnas af större vigt och som säkrare med en ringa kostnad skulle utvidga den fruktbara jorden och flerdubbla dess produktion, än myrors uttappning och sjöars sänkning, då deras hottnar, såsom här i allmänhet, befinnas odlingsbara; och som erfarenheten visat, att i den mon kärr och myror blifvit utdikade, mildras äfven klimatet, så blefve en dylik åtgärd dubbelt välgörande.

Redan år 1799 börjades med anläggandet af Wifsta skeppsvarf, vid Indals-elfvens utlopp $1\frac{1}{2}$ mil norr om Sundsvall samt $3\frac{3}{4}$ mil söder om Hernösand.

Jemtlands skogar, på begge sidor om berörde elf, men på ett afstånd från hafvet af 12, 14 till 20 mil och deröfver, innehålla betydliga förråd af furuträd, tjenlige till skeppsvirke, som styckevis i elfven framflyta till hafsstranden under tillhjälp af lossning vid forsarne. Detta skeppsvirke är, genom de hårda safringarnes nära fogning till hvarandra, af en täthet, som motstår förruttnelsen. I Norrlands magra barrskogsjord behöfva furuträden 180 till 200 år för att mogna och vinna derigenom en fasthet, som föga eftergifver den Amerikanska eller lösare ekens.

Det vore en stor välgärning för detta land, om strömrrensningar här blefve med kraft på ett ändamålsenligt sätt fortsatte, särdeles i Indals-elfven och dess sidogrenar. Betydliga summor erfordras för att framkalla de statsekonomiska fördelar som denna ort en gång

kan lemna. Det vore derföre en stor national vinst om utländska kapitaler kunde indragas. Följden deraf blefvó sannolikt att utländska delägare slutade med att blifva Svenska medborgare.

Flera koloniseringar äro verkställda på sätt min förra Femårs-Berättelse omförmäler i Lith, Hammardahl och Offerdahl af Dalkarlar från stora Kopparbergs Län, som genom för stark hemmansklyfning der saknat nödig utkomst, men då deras små hemmansdelar blifvit försålde, erhållit ett litet kapital, som, i förening med deras arbetsförmåga och det nådigst anslagne understödet 8 tunnor korn och 83 R:dr 16 sk. b:ko i penningar till hvarje sådan nybyggare, någorlunda svarat emot behovet intill dess deras hemman blifvit odlade och bebygde.

De fleste af dessa nybyggare arbeta med en berömvärd drift och omtänka.

Under dessa sista fem åren hafva tillkommit 40 nybyggare, som bebo $9\frac{7}{24}$ gärde mantal.

Ehuru bergsrörelsen icke idkas på mer än 2:ne ställen i Länet, är den likväl af stor vigt i de socknar, som omgifva bruken. Då de 2:ne bruk och andra jern- samt bly-anledningar, som i detta Län finnas, uti sist afgifne Femårs-Berättelsen blifvit uppgifne, lærer för mig blott återstå att i underdånighet omförmäla de förändringar, hvilka sedermera ägt rum, och som endast röra Gustafs- och Carlbergs kopparverk, hvilket för ett bolags räkning disponeras af öfverste kammärjunkaren Herr Grefve Claes Lewenhaupt, och under de sista åren betydligt vunnit i förkofran genom större reparationer, men framför allt genom en ändamålsenligare arbets-method och starkare drift, hvarigenom tillverkningen blifvit ökad från 118 till 246 skeppund gärkoppar.

Fabriker, bruk och andre näringar, som icke tillhöra bergsrörelsen:

Förhållandet finnes upptaget uti den sist afgifne Femårs-Berättelsen och har icke undergått några förändringar, med undantag af salpeter-tillverkningen, som är i årligt tilltagande. 426 plantador finnas för närvarande i Länet, och en enda socken, Lith, har förlidet år tillverkat nära 300 *L* salpeter.

Binäringar.

Jagt och djurfång lemnar vanligtvis tillfälle till afsättning utom Länet, ehuru värdet alltid beror af tillfälliga omständigheter.

Fisket idkas för det mesta endast till husbehof, och är icke en sådan inkomst, som indrager penningar i landet från andra orter.

Linneväfnader och linodlingen hafva genom de uppmuntringar Eders Kongl. Maj:t i nåder lemnat, vunnit förkofran, ehuru någon längre tid erfordras innan stora framsteg kunna påräknas.

Emellertid hafva de qvinnor, som från de flesta socknar här i Länet varit försände till Ångermanland, för att vinna fullkomlig kändedom och handläggning af allt hvad som fordras för linspånad, väfnad, linplanteringen och linets upptagande, rötande samt torkande med mera, så vida vunnits, att dessa qvinnor erhållit fullkomlig undervisning och hafva meddelat den åt andra i hela landet, så att kunskapen blifvit temligen allmänt spridd, och i de socknar, der municipalstyrelserna äro verksamma, torde snart nog vara att förvänta betydliga fabrikationer i denna väg, som kan blifva en källa till mångas bergning.

Jemtlands vidsträckta, fruktbara och till största delen ouppodlade jord, ger till linodling mångfaldiga och vidsträckta lägenheter.

Antalet af uppgifna väfstolar utgör 4001 stycken.

Handeln i landet idkas förnämligast med hästar, boskap, fågel, smör, ost, fläsk, talg och skinn samt något timmer och bjelkar, men handeln har de sednare åren aftagit, hyad ladugårds-produkter beträffar, i anseende till de svåra missväxterne både på säd och foder, hvarigenom kreaturens antal betydligen måst nedsättas.

§ 4.

Politisk Författning.

Kammarverk.

Inga hemman äro förfallne i ödesmål. 125 hemmansklyfningar hafva beviljats och 107 afsöndringar af jord. Sedan

Sedan erfarenheten nu hunnit bekräfta min öfvertygelse om skadligheten af hemmansklyfning och jords afsöndring i mycket små delar, fordrar min pligt att i underdånighet förklara, att det stadgade minimum är allt för litet för att gifva besutenhet, särdeles i denna provins. En mängd backstugor uppkomma på detta sätt, hvilkas ägare icke hafva någon annan förmögenhet, än deras arbetskraft, och om denna äfven kunde lifnära dem i goda år genom arbetsförtjenst hos andra, så inträffar med hvarje missväxt för dem det största elände.

Sjelfägande hemmansägare finnas 3773 och 113 arrendatorer eller brukare af andras hemman.

Gästgifverier finnas 52 stycken, men endast 11 posthemman, sedan skyldigheten att föra posten upphört för de hemman, som dertill i Herjeådalen varit anslagne, och posten der fortskaffas genom gästgifvare-skjuts.

Afvittringen har blifvit fortsatt med den kraft, att obetydligt nu mera återstår. Af i underdånighet bilagde sammandrag upplyses förhållandet med afvittringsverket i Jemtland.

Stats-bidrag: Beloppet deraf är upptaget i statistiska tabellen för hvarje slags hemman och näring. Alla statsbidragen äro af sådan beskaffenhet, att någon ändring deri särskilt för denna provins icke synes vara påkallad af behovet, med undantag af roteeringen, som i detta Län är mångdubbelt strängare än i de flesta Rikets öfriga provinser, på sätt jag uti min förra Femårs-Berättelse i underdånighet detaljerat.

När cirka hvar 19:de mantalsskrifven karl är soldat, då ett medium tages för hela Riket, är hvar 9:de mantalsskrifven karl soldat uti Jemtland, och när för ett taxeringsvärde i Sverige af 8239 R:dr B:ko hålles en soldat, utgöres samma prestation i Jemtland för ett taxeringsvärde af 1278 R:dr B:ko: detta värde förhöjes icke med mer än 27 procent, då ett medium af uppbudsförteckningarne beräknas för 10 år och endast sådane hemman upptagits, som frivilligt blifvit försålde mellan enskilda, hvilken förhöjning är un-

gefärligen enahanda efter de taxeringsvärden och uppbudsförteckningar, som erhållits från de öfriga norra Länen. Deraf synes, att uppskattningsvärdet här, i förhållande till lokala omständigheter, icke är lägre än taxeringsvärdet på andra ställen i riket.

Att grundräntan på hemmanen i Jemtland är mindre än i de flesta Län, är en sanning, men när denna skillnad blifvit considererad vid jordvärdets bestämmande så väl här som i de öfrige provinserna, är summan som kvarstår af likartad beskaffenhet. Ett sådant jordvärde i det öfriga Sverige som håller soldat, utgör 8239 R:dr B:ko, och har uppkommit derigenom, att den behållna inkomsten uträknats i kapital, efter det grundräntan och öfrige prestationer för hemmanen blifvit afräknade, och på samma sätt har äfven förfarits i Jemtland.

Rusthållarnes belägenhet i detta Län, är ännu svårare än rotehållarnes, oaktadt det dem nådigst beviljade årliga bidraget af 1000 R:dr B:ko, emedan hemman finnas af ett tredjedels mantal med 600 R:dr taxeringsvärde, som skola hålla både häst och karl.

Sedan Länet blifvit afvittradt och kronans jord skild ifrån enskiltas, äro hemmanens områden icke stora med undantag af några få socknar, som blifvit afvittrade för många år sedan.

I Herjeådalen utgöres så kallade rotepeningar med 302 R:dr 34 sk. B:ko, hvilka äro anslagne till lön för öfversten vid Jemtlands regemente.

Värdet af de i tabellen uppförda onera har blifvit taget dels efter markegång, dels efter de från hvarje socken erhållne uppgifter.

§ 5.

Politie: Förhållandet är i detta afseende alldeles lika med hvad jag uti min förra Femårs-Berättelse i underdånighet anfört.

Antalet af skolor och undervisningsanstalter på landet har ej blifvit ökad, men Länets invånare hafva uppå min proposition medgifvit, att på alla ställen, der särskilt barnundervisning icke förut blifvit inrättad, en äldre person i hvarje kyrkorote på socknemän-

nens bekostnad vid Frösö skola, eller genom enskilt undervisning, får lära hvad som fordras för allmogens barn samt räkna och skriva, emot förbindelse att deri sedermera undervisa ungdomen under presterskapets vård och tillsyn, samt sålunda hastigare och fullkomligare sprida dessa kunskaper, än som kan ske genom sockneskolor i ett så vidsträckt land som detta, der endast Hammerdals pastorat är större än hela Södermanland.

I sammanhang härmed torde böra nämnas att Herr Professorn, Doktor Zetterström i Upsala genom lagligen bevittnad testament, gifvit sin vackra boksamling af nära åttatusende volymer, för att derigenom göra en början till ett bibliotek för detta Län. Efter Professor Zetterströms död hafva nämde böcker detta år blifvit hit transporterade, och uppsättas nu i ett bibliotekshus af sten, som enligt testators begäran blifvit byggt på den så kallade Frösön, dels för de medel Eders Kongl. Maj:t i Näder anslagit, dels genom sammanskott af enskilte. Fältprosten, Kyrkoherden Edvall har för detta ändamål skänkt Femtusende Riksdaler Riksgälds.

Med fattigvården och helsovården har uppå dessa fem sista åren icke skett några andra förändringar, än att socken-apotek nästan öfver allt äro anskaffade och handhafvas af pålitlige personer.

Hällskjutsen är här i landet afskaffad och gästgifvare ansvara för resandes fortkomst emot viss betalning af de öfrige hemmans åboerne.

Till odjurens utödande äro inga andra anstalter inom Länet vidtagne, än att landets fullmäktige den 12 Oktober 1831 förklarar sig nöjde att tingslagsvis inrätta sina jagt-kassor, med förbindelse att skottpenningarne skola erläggas till icke mindre belopp för hvarje utom skallgång fäldt rofdjur, än hvad Eders Kongl. Maj:t genom Nädigt Cirkulär Bref den 19 Juni 1830 föreslagit, hvilket genast blifvit satt i verkställighet, sedan Eders Kongl. Maj:t genom skrifvelse den 28 December 1832 i Näder täckts fastställa detta åtagande till efterlefnad.

I Länet finnas endast 4 krogar, nemligen uti Staden Östersund. Sparbankar äro icke inrättade.

§ 6.

Städer.

Länets enda stad Östersund har obetydligt förkofrat sig uppå dessa fem åren, och utom det att Eders Kongl. Maj:t i Nåder tillåtit iurättandet af ett Justitiariat, är ingen ting annat förändradt, än att i staden nu finnas 471 personer, eller en tillökning af 115 emot hvad förra Femårs-Berättelsen utvisar.

De i underdånighet bilagde tabeller upptaga för öfrigt allt hvad som blifvit anbefaldt.

Östersund å Lands-Kansliet den 16 Juli 1833.

M. VON TÖRNE.

GEORG WINTER.

C. B. WELTZIN.

Summarisk uppgift öfver hvad vid Afvittringen i Jemtland ifrån dess början år 1821 till och med 1832 års slut blifvit tillgjordt.

Socknar.	Hemmans Bokar.	Mantel Skatte.	Mantel Kronor.	Summa.	Ökadt Mantel för hvad som under optonsrätt blifvit hemmanen bibehållit.	Mantel nya hemman.	Afvittrade ägorymder i duglig mark.		Oafvittrade men afmätte, Ägorymder i duglig mark.		Total-Summa af båda afvittrade och oafvittrade ägorymder i duglig mark.		Anteckningar.	
							Tunnland.	kpl.	Tunnland.	kpl.	Tunnland.	kpl.		
Ragunda .	39 ²⁴⁰ / ₂₄	16 ¹³¹ / ₂₁₆	3427 ⁶²⁴ / ₃₆	20 ¹⁶³³ / ₅₆₁₆	—	—	139,090	3	11,593	28	150,683	31	Gamla, till största delen före detta afvittrade hemman.	
Forss . .	25 ²³ / ₂₄₀	10 ⁴⁹ / ₇₂	2163 ²⁵⁰ / ₇₂₀	13 ²⁵⁹ / ₇₂₀	—	—	34,158	22	34,574	22	68,733	12		
Häsjö . .	14—	5 ¹⁹ / ₇₂	19 ³⁶ / ₃₆	5 ¹⁹ / ₂₄	—	—	46,460	18	—	—	46,460	18		
Hällesjö .	14 ¹⁷ / ₇₂	6 ⁵ / ₇₂	1 ⁵ / ₃₆	7 ⁷¹ / ₇₂	—	—	52,217	25	28,700	26	80,918	19		
Stugun . .	9 ²⁵ / ₄₈	5 ³¹ / ₄₈	3 ⁸ / ₈	6 ¹ / ₄₈	—	—	56,204	30	—	—	56,204	30		
Räfsund .	43 ¹⁹ / ₂₀	18 ⁵ / ₂₄	3 ¹⁰ / ₁₀	21 ²⁹ / ₁₂₀	—	—	108,580	8	—	—	108,580	8		
Sundsö . .	25 ³ / ₄	13 ⁴¹ / ₁₄₄	2 ⁴¹ / ₁₄₄	15 ⁴¹ / ₇₂	—	—	60,892	19	—	—	60,892	19		
Bräcke . .	17 ³¹ / ₄₈	4 ⁵ / ₁₂	4 ⁶¹ / ₁₄₄	8 ¹²¹ / ₁₄₄	—	—	86,933	4	—	—	86,933	4		
Bodsjö . .	18 ¹ / ₄	5 ²³ / ₂₄	3 ⁵ / ₃₆	6 ⁶⁷ / ₇₂	—	—	71,704	27	—	—	71,704	27		
Brunflo . .	73 ¹ / ₂	32 ⁷ / ₈	6 ¹¹ / ₁₂	39 ¹⁹ / ₂₄	1 ⁵ / ₆	1 ⁵ / ₁₂	44,807	7	—	—	44,807	7		Afslutadt.
Lockne . .	73 ² / ₃	31 ⁷ / ₃₆	3 ⁴⁷ / ₁₄₄	34 ²⁵ / ₄₈	7 ¹ / ₇₂	—	33,342	13	—	—	33,342	13		Förmedlas innevarande år.
Maricby . .	14 ¹ / ₂	8 ⁷ / ₁₂	1 ² / ₂	8 ⁵ / ₆	1 ³ / ₃	—	6,896	13	—	—	6,896	13		
Näs . . .	42 ¹ / ₆	21 ⁹⁷ / ₂₃₂	1 ⁷¹ / ₁₀₈	22 ¹²⁷ / ₁₄₄	4 ⁷ / ₄₈	1 ² / ₃	22,233	8	—	—	22,233	8		
Lith . . .	83 ³ / ₈	35 ¹⁹ / ₄₂	10 ⁵ / ₁₄₄	45 ³¹ / ₇₂	—	8 ¹⁷ / ₄₈	142,327	31	—	—	142,327	31	I denna socken verkställas i år de förändringar Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution föreskrifver.	
Kyrkås . .	16 ¹ / ₃	5 ¹³ / ₁₈	1 ¹ / ₁₂	6 ²⁹ / ₃₆	1 ³ / ₃	1 ³ / ₃	22,847	15	—	—	22,847	15	Oklandrad sockne-delning; och regleras derstädes i år de gränser, som ansetts tvistiga.	
Häggenås .	35 ⁹ / ₂₄	13 ¹ / ₁₆	6 ¹¹ / ₁₆	19 ³ / ₄	—	3 ¹ / ₃	90,045	16	—	—	90,045	16	Dito dito; och verkställs i år några återstående skiftesläggningar emellan nybyggarne.	
Fölinge . .	16 ¹³ / ₁₈	5 ²⁰³ / ₅₇₆	3405 ⁵⁷⁶ / ₅₇₆	9 ¹ / ₁₈	—	4 ¹ / ₃	—	—	204,574	18	204,574	18	Under delning.	
Hamnardal	83 ⁸⁹ / ₂₄₀	30 ²⁵ / ₈₆₄	7 ⁷⁷⁹ / ₁₄₄₀	37 ¹²³¹ / ₂₁₆₀	—	4 ¹ / ₆	339,409	19	—	—	339,409	19	Till fullo mätt, och med några få undantag afvittradt.	
Ström . .	38 ²³ / ₄₈	11 ¹⁴⁰⁵ / ₁₇₂₈	7 ¹⁵⁴ / ₁₇₂₈	19 ¹¹ / ₁₆	—	—	22,743	18	535,340	12	558,083	30	Gammalt mätt och å nyo undersökt; dock finnas i förestående ägosumma 134,661 Tunnl. 29 kpl. inbegripet, som 1832 i Frostviken blifvit afmätte.	
Offerdal .	69 ⁵ / ₆	32 ¹ / ₂₁₆	3 ⁸³ / ₂₁₆	35 ¹⁴ / ₃₆	2	3 ⁵ / ₆	121,324	24	—	—	121,324	24	Afslutadt. Den Kronan behållne marken undersökes i år till anläggning af Nybyggen och indelning af Fäbode-lotter.	
Allsen . .	57 ² / ₃	29 ⁵ / ₂₄	3 ⁵ / ₁₈	32 ³⁵ / ₇₂	4 ³ / ₇₂	1	62,834	17	—	—	62,834	17	Afslutadt.	
Mattmar . .	26 ⁵ / ₁₂	12 ¹³ / ₇₂	2 ³ / ₃₆	12 ³⁹ / ₇₂	3 ⁴ / ₄	—	25,177	21	—	—	25,177	21	Dito.	
Sunne . .	50—	26 ²⁹ / ₃₆	4 ²³ / ₂₄	31 ⁵⁵ / ₇₂	1 ⁵ / ₆	—	21,789	11	—	—	21,789	11	Komma att förmedlas, sedan klagomålen blifvit afgjorda.	
Frösön . .	55 ¹ / ₂	26 ¹¹⁹ / ₂₁₆	9 ¹ / ₂	36 ¹¹ / ₂₁₆	1 ³ / ₃	—	18,339	22	—	—	18,339	22	Den Kronan behållne marken, ej tjenlig till fyllnadsjord, har blifvit indelt i lämpliga Fäbode-lotter, och komma de bristande hemman, att innevarande år förmedlas.	
Hallen . .	52 ¹ / ₄	26 ⁷¹ / ₅₄	3 ⁴⁷ / ₅₄	30 ¹⁸⁵ / ₂₁₆	1 ¹¹ / ₁₀₈	—	60,302	8	—	—	60,302	8		
Norderön .	19 ¹ / ₂	11 ⁶⁵ / ₇₂	1 ²⁵ / ₇₂	13 ¹ / ₄	—	—	10,590	3	—	—	10,590	3		
Marby . .	19 ¹ / ₄	10 ¹⁷ / ₂₄	1	11 ¹⁷ / ₂₄	1 ¹ / ₈	—	19,733	16	—	—	19,733	16	Förmedlas innevarande år.	
Rödön . .	60	28 ¹¹ / ₁₈	4 ⁵ / ₉	33 ¹ / ₆	3 ² / ₂	—	29,331	—	—	—	29,331	—		
Näskott . .	23	11 ¹³ / ₇₂	2 ⁹ / ₃₆	11 ⁷¹ / ₇₂	1 ¹ / ₁₂	1 ³ / ₈	15,862	26	—	—	15,862	26		
Aspås . .	28	12 ⁵ / ₁₈	5 ⁸ / ₈	12 ⁶⁵ / ₇₂	1 ⁵ / ₆	1 ⁵ / ₃₆	41,015	25	—	—	41,015	25	Afslutadt.	
Åhs . . .	45 ¹ / ₂	22 ⁸⁵ / ₁₀₈	1 ⁹ / ₉	24 ¹ / ₁₀₈	5 ⁶ / ₆	—	20,395	5	—	—	20,395	5	Förmedlas, sedan klagomålen blifvit afgjorda.	
Oriken . .	99	41 ¹ / ₂	3 ² / ₃	45 ¹ / ₆	1 ⁶⁵ / ₇₂	—	63,020	23	—	—	63,020	23	Den Kronan behållne marken 93,949 Tunnl. 18 kpl. ej tjenlig till fyllnadsjord, användas på sätt 20 § i K. M. Nåd. Afv. St. föreskrifver, och komma de bristande hemman, att efter afgjorda klagomålen förmedlas.	
Myssjö . .	55 ³ / ₄	21 ⁴¹ / ₇₂	1 ⁵ / ₆	23 ²⁹ / ₇₂	5 ⁷ / ₇₂	—	38,270	4	—	—	38,270	4		
Hackås . .	44 ¹¹ / ₁₂	26 ¹¹³ / ₁₄₄	1 ¹⁰³ / ₁₄₄	28 ¹ / ₂	1 ⁵ / ₁₂	—	48,974	12	—	—	48,974	12	Afslutadt; hvarvid 16,486 Tunnl. 9 kpl. blifvit Kronan behållna, som användas i enlighet med 10 § i Kongl. Maj:ts Nådiga Afv. Stadgan.	
Berg . . .	84 ¹¹ / ₁₂	31 ² / ₉	5 ⁵ / ₃₆	36 ¹³ / ₃₆	—	—	139,801	24	—	—	139,801	24	Förmedlas innevarande sommar.	
Klöfsjö . .	14	4 ⁵ / ₁₂	1 ⁴ / ₄	4 ² / ₃	—	—	—	—	33,263	4	33,263	4	Afslutadt; och användas den Kronan behållne marken 2,063 Tunnl. 10 kpl. på sätt 10 § i K. M. Nåd. Afv. St. föreskrifver.	
Rätan . .	26 ¹ / ₁₂	7 ⁷³ / ₁₀₈	1 ¹⁶³ / ₂₁₆	9 ³¹ / ₇₂	—	1 ² / ₃	—	—	168,082	12	168,082	12	Gammal afmätning.	
Undersåker	26 ¹ / ₄	8 ¹⁷ / ₁₈	2 ⁷ / ₂₄	11 ¹⁷ / ₇₂	—	2 ⁵ / ₁₂	74,735	12	—	—	74,735	12	Äldre och nyare mätningar; och torde ej något återstå att affattas.	
Mörsill . .	12	5 ²³ / ₄₈	—	5 ²³ / ₄₈	—	—	—	—	42,187	24	42,187	24	Afslutadt.	
Kall . . .	31 ³⁴ / ₄₈	11 ⁶⁵ / ₁₄₄	1 ¹ / ₁₂	12 ⁷⁷ / ₁₄₄	—	2 ² / ₇₂	—	—	88,970	20	88,970	20	Kommer efter all sannolikhet att undergå ny afvittring.	
Åhre . . .	43 ¹¹ / ₄₈	14 ³ / ₈	1 ²⁵ / ₁₄₄	15 ³⁵ / ₁₄₄	—	1 ¹ / ₁₂	—	—	253,545	2	253,545	2	Under delning. Graderingen är verkställd.	
S u m m a	1629⁹³/₁₆₄	705⁸⁵/₁₀₈	122¹¹/₁₆	828²⁰⁵/₄₃₂	20³⁵³/₄₃₂	35¹/₄₈	2,192,395	5	1,400,833	8	3,593,228	13	Under delning, som troligt slutas innevarande år.	

Riktigheten häraf bestyrker

Åkeräng den 22 Maj 1833.

A. PENTZ.

